

Státní okresní archiv Cheb

Archiv obce Jesenice

1902-1940

Inventář

EL NAD č.: 418

AP č.: 1542

Mgr. Ladislava Součková

Cheb 2013

Obsah

I. Vývoj původce archivního fondu	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	4
III. Archivní charakteristika archivního fondu	5
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	5
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a zpracování archivní pomůcky	6
Seznam použitých pramenů a literatury	7
Přílohy:	
Příloha č. 1: Seznam použitých zkratek	8
Inventární seznam	9

I. Vývoj původce archivního fondu

Obec Jesenice se nacházela 7 km východním směrem od Chebu na pravém břehu říčky Odavy.

Původní název z roku 1299 je Jesnitz, v polovině 19. stol. se objevuje Gassnitz, český název Jesenice je užíván zhruba od roku 1920.¹

V roce 1395 se ve vsi nacházelo 22 zemědělských usedlostí a většina obyvatel se živila zemědělstvím. Obcí procházela cesta z Chebu do Plzně, která ji dělila na dvě části zvané Velká a Malá Strana. Poté, co byla dokončena stavba císařské silnice, se obě části v roce 1833 propojily. Zdejší obyvatelé pracovali v okolních vápenkách, případně se zabývali těžbou železné rudy. V roce 1845 v Jesenici žilo 245 obyvatel a stálo zde 43 domů. Byl zde 1 hostinec, pošta a mlýn. Jesenice patřila k farnosti Dřenice při kostele sv. Oldřicha. Až do poloviny 19. stol. patřilo 40 dvorů městu Chebu, domy čp. 18 a 19 řádu křížovníků a čp. 43 řádu klarisek.²

Organizaci místní samosprávy předcházelo zrušení roboty a poddanství v roce 1848. Zákon o prozatímním obecním zřízení č. 170 ř. z. ze dne 17. března 1849 (tzv. Stadionovo prozatímní zřízení) zrušil dosavadní pravomoc panských vrchnostenských úřadů ve správě venkovských obcí. Ke zvolení prvních zastupitelských sborů došlo po vydání volební instrukce ze dne 8. dubna 1850. V každé obci byly zřízeny dva orgány – na tři roky volený obecní výbor a obecní představenstvo. V roce 1862 vydán rámcový říšský obecní zákoník, který měl v některých svých ustanoveních přímou platnost, zatímco jiné jeho předpisy byly realizovatelné po vydání zemských prováděcích zákonů. V roce 1864 vešlo v platnost obecní zřízení a volební řád pro Moravu a Čechy, které se vztahovalo na všechny obce s výjimkou statutárních měst a v mnohém navazovalo na Stadionovo prozatímní obecní zřízení.

V roce 1850 se Jesenice stala samostatnou obcí, která spadala pod politický a soudní okres v Chebu. Náležely k ní osady Dolní Jesenice (Unter-Gassnitz), Šitboř (Schüttüber), Velký Úval (Gross-Grün), Salajna (Konradsgrün), Lipová (Lindenhau), Okrouhlá (Scheibenreuth), Žírnice (Schirnitz), Stebnice (Stabnitz) a Dřenice (Treunitz). Podle údajů uvedených v Orts-Repertorium für das Königreich Böhmen z roku 1893 zde žilo 929 obyvatel a spadaly pod ní osady Lipová, Žírnice, Stebnice a Dřenice. V roce 1913 měla Jesenice 943 obyvatel a 172 domů. Vzhledem k velmi malému množství dochovaných

¹ BOHÁČ, Jaromír – SALMANCZUK, Roman. *Zmizelé Chebsko/Das verschwundene Egerland*. Muzeum Cheb, 2007, s. 88.

² BOHÁČ, Jaromír – SALMANCZUK, Roman. *Zmizelé Chebsko/Das verschwundene Egerland*. Muzeum Cheb, 2007, s. 88.

dokumentů se nepodařilo zjistit jména starostů z let 1850-1923, ani bližší informace o chodu místní samosprávy v tomto období.

Po vzniku ČSR vstoupila v platnost dvě zákonná nařízení č. 75/1919 Sb. zákon o řádu volení v obcích a č. 76/1919 Sb. o novele k obecnímu zřízení. Podle novely stálo v čele obce obecní zastupitelstvo (dříve obecní výbor), které si ze svého středu volilo obecní radu (dříve obecní představenstvo), tvořenou starostou a radními.

V roce 1924 stál v čele obce Georg Rustler, kterého dne 28. října 1924 na postu starosty vystřídal nově zvolený Lorenz Meinl. V prosinci byla dodatečně zvolena osmičlenná finanční komise. V únoru 1925 pak proběhla volba členů místní školní rady. V letech 1925-1927 byl starostou Georg Pustler, 1927-1939 Heil a od roku 1940 Rudolf Baumgartl.

V období německé okupace pohraničí v letech 1938-1945 vstoupil v platnost říšskoněmecký systém a došlo k odstranění volitelnosti orgánů územní samosprávy. Vznikla tzv. Říšská župa sudetská (Reichsgau Sudetenland) a celé území se rozdělilo na venkovské a městské okresy (Landkreise a Stadtkreise). Ve venkovských okresech byly utvořeny úřady landrátů navazující na prvorepublikové okresní úřady. Jesenice spadala pod pravomoc Landrátu v Chebu. Na základě vládního nařízení č. 4 ze dne 5. května 1945 místní obecní úřad zanikl a správu nad obcí převzala dočasně ustavená MSK.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Kde a v jakých prostorách měl původce dokumenty uloženy, se nepodařilo zjistit.

V Knize protokolů ze zasedání obecního výboru a finanční komise (inv. č. 1) je poznámka tehdejšího archiváře Jaroslava Slavíka, že knihu donesl dne 16. 8. 1960 osobně tajemník MNV z Okrouhlé. Kniha byla zapsána do přírůstkové knihy pod číslem 127. V roce 1993 byl při revizi archivních fondů nalezen 1 karton dokumentů z let 1912-1938 bez záznamu o převzetí, který byl dodatečně zaevidován dne 22. 9. 1993 pod př. č. 1149.

Ve fondu se nedochovaly žádné písemné instrukce o způsobu vedení a ukládání spisů. Na plánech z let 1931-1932 (inv. č. 6 a 7) se objevilo prezenční razítko, kde je vyplněno pouze datum přijetí písemnosti. Jsou zde také kulatá obecní razítka s nápisem „*Obecní úřad Jesenice okr. Cheb/Gemeindeamt Gassnitz Bezirk Eger*“, na spisech k rozpočtu obce z roku 1940 (inv. č. 3) se vyskytlo obecní razítko s německým nápisem „*Gemeindeamt Gassnitz*“.

Vzhledem k torzovitému množství dochovaných materiálů je zřejmé, že před převzetím do archivu došlo ke ztrátám a zničení části dokumentů.

Nepodařilo se zjistit, zda se archiválie původce nenacházejí v jiných archivech nebo archivních fondech.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Časový rozsah fondu je vymezen léty 1902-1940. Vzhledem k velmi malému množství dochovaných materiálů jej můžeme označit jako torzovitý.

Během inventárního zpracování nebyl vyskartován žádný materiál ani nebyly provedeny žádné vnitřní přesuny.

Počet evidenčních jednotek byl navýšen ze 2 na 4, neboť mezi spisy byly nalezeny 2 plány. Spisový materiál byl z kartonu přeložen do fasciklu. Rozsah fondu se také nepatrně změnil, neboť množství spisů původně uložených v kartonu bylo větší, než je uvedeno na původní EL NAD. Mezi spisy byl při pořádání archivního fondu nalezen dokument z roku 1940 (inv. č. 3), což vedlo k posunu časového rozsahu o jeden rok.

Vzhledem k absenci písemných instrukcí o způsobu a vedení spisů, byl archivní fond uspořádán dle umělého schématu – Metodického návodu na pořádání a inventarizaci fondů Archiv obce, který vydala Archivní správa MV v Praze dne 31. ledna 2000.

Po jazykové stránce je fond výhradně německý. Fyzický stav dokumentů je dobrý.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Torzovitě dochovaný archivní fond Archiv obce Jesenice obsahuje písemnosti z let 1902-1940. Badatelsky nejužitečnějším materiálem je bezesporu Kniha protokolů ze zasedání obecního výboru a finanční komise z let 1924-1939 (inv. č. 1), která podává nejvíce informací o chodu místní samosprávy a alespoň rámcově poskytuje přehled o událostech obce v tomto období, případně o její finanční situaci. Ve fondu se také objevily dva plány ke stavbě stodoly v osadě Dřenice z let 1931-1932 (inv. č. 6 a 7).

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a zpracování archivní pomůcky

Archivní fond uspořádala, inventární seznam a úvod sestavila v měsíci lednu 2011
Ladislava Součková ve Státním okresním archivu Cheb.

Cheb, 9. 1. 2013

Mgr. Ladislava Součková

Seznam použitých pramenů a literatury

Amtliches Gemeindeverzeichnis für das Deutsche Reich. Teil II: Sudetendeutsche Gebiete und Memelland, Verlag für Sozialpolitik, Wirtschaft und Statistik, Paul Schmidt, Berlin, 1939.

BOHÁČ, Jaromír – SALMANCZUK, Roman. *Zmizelé Chebsko/Das verschwundene Egerland*. Muzeum Cheb, 2007.

Catalogus venerabilis cleri saecularis et regularis archidioeceseos Pragensis pro anno Domini MCMXXXVIII. Pragae, 1938.

Catalogus venerabilis cleri saecularis et regularis archidioeceseos Pragenae pro anno Domini MDCCCXCIII. Pragae, 1893.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka - JANÁK, Jan - DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích : od počátku státu po současnost*. Nakladatelství Lidové noviny, Praha, 2005.

KOTYŠKA, Václav. *Úplný místopisný slovník Království českého*. Bursík & Kohout, Praha, 1895.

ORTH, Jan - SLÁDEK, František. *Topograficko-statistický slovník Čech čili podrobný popis měst, městysů, vesnic, pak zámků, dvorů, továren, mlýnů, hutí a podobných o samotě ležících stavení, jakož i všech zpustlých hradů a zaniklých osad Království českého*. I. L. Kober, Praha, 1870.

Ortsbuch für den Reichsgau Sudetenland. Albert & Hanselik, Haida, s. d.

Orts-Repertorium für das Königreich Böhmen. K. k. Staathalterei, Prag, 1893.

Orts-Repertorium für das Königreich Böhmen. K. k. Staathalterei, Prag, 1913.

Reichsgesetz und Regierungsblatt für das Kaiserthum Österreich. Kaiserl.-königl. Hof- und Staatsdruckerei, Wien, 1849.

Retrospektivní lexikon obcí Československé socialistické republiky 1850-1970. Federální statistický úřad, Praha, 1978.

Seznam obcí a okresů Republiky Česko-slovenské, které byly připojeny k Německu, Maďarsku a Polsku, Státní úřad statistický, Praha, 1938.

SCHREINER, Lorenz. *Heimatkreis Eger*. Egerer Landtag, Amberg, 1987.

SCHWARZ, F. *Výklad zákona obecního: zřízení obecní a řád volení v obcích*. Praha, 1898.

Verzeichniss der Orts-Gemeinden im Königreichen Böhmen. Prag, 1861.

Seznam použitých zkratk

AO	archiv obce
AP	archivní pomůcka
bm	běžný metr
č. j.	číslo jednací
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
inv. č.	inventurní číslo
MSK	místní správní komise
MV	Ministerstvo vnitra
ř. z.	říšský zákoník
SOAP	Státní oblastní archiv v Plzni
SOkA	státní okresní archiv

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedn.
------------	-------	------------------	----------------

I. Knihy

Knihy všeobecné správy obce

1	Kniha protokolů ze zasedání obecního výboru a finanční komise	1924-1939	ukn 1
---	--	-----------	-------

II. Spisy

1. Obec a její správa

Všeobecná správní činnost obce

2	Zápis ze schůze obecního výboru	1933	fas 1
---	---------------------------------	------	-------

2. Správa obecního majetku

Rozpočtové hospodaření

3	Rozpočet obce	1940	fas 1
---	---------------	------	-------

3. Spolupůsobení ve státních záležitostech

Soudní záležitosti

4	Notářské akty – smlouva o převodu nemovitosti, kupní smlouva, kvitance	1912-1934	fas 1
---	---	-----------	-------

III. Účetní přílohy

5	Mzdový arch	1902-1911	fas 1
---	-------------	-----------	-------

IV. Technické výkresy

6	Plán stodoly v Dřenicích – majitel Georg Sandner Georg Zuber, 1:100, papír, kolorováno, 56 x 37 cm	1931	tvý 1
7	Plán stodoly v Dřenicích – majitel Georg Sandner Georg Zuber jun., měřítko neuvedeno, papír, 55 x 30, 5 cm	1932	tvý 2

Název archivní pomůcky:	Archiv obce Jesenice
Značka archivní pomůcky:	AO Jesenice
Časový rozsah:	1902-1940
Počet evidenčních jednotek:	4 (1 úřední kniha, 1 fascikl, 2 technické výkresy)
Počet inventárních jednotek:	7
Rozsah v bm:	0,07 (úřední knihy - 0,05, fascikl - 0,01, technické výkresy – 0,01)
Stav ke dni:	9. 1. 2013
Zpracovatel(é) archivního souboru:	Mgr. Ladislava Součková
Zpracovatel(é) archivní pomůcky:	Mgr. Ladislava Součková
Počet stran:	11
Počet exemplářů:	5
Schválil:	Mgr. Karel Halla dne 9. 1. 2013 - č.j. SOAP/020 - 0023/2013